

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра музичної педагогіки та хореографії

ОП Хореографія
зі спеціальності 024 Хореографія

ПОЯНІЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
«Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні»
Дун Му

Науковий керівник:

Ростовська Юлія Олександрівна,
доцент, кандидат педагогічних наук

Керівник творчої роботи:

Пархоменко Олександр Миколайович,
доцент, кандидат педагогічних наук

Рецензент:

Ревенчук Валентина Василівна
доцент, кандидат педагогічних наук

Допущено до захисту _____

в.о. завідувача кафедри музичної педагогіки та хореографії
доцент **Олена КОВАЛЬ** _____

Ніжин – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні»	6
1.1. Суть поняття «культура». Традиційна китайська культура у живописі та в літературі.....	6
1.2. Музичне і танцювальне мистецтво як невід’ємна складова культури Піднебесної.....	14
1.3. Міфологія як частина традиційної культури Китаю.....	20
Висновки до першого розділу	24
РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Таємничий код предків» у контексті створення кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні».....	27
2.1. Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору.....	27
2.2. Композиційно-архітектонічна будова хореографічної постановки...30	
2.3.Характеристика музичної основи та сценографія хореографічної композиції.....	38
Висновки до другого розділу	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми кваліфікаційної роботи. Соціокультурний простір сучасного Китаю є надзвичайно різноманітним у своїх мистецьких видах та формах: від традиційних, зароджених у багатовіковій національній культурі, до авангардних, які стали результатом сучасних міжкультурних діалогів. Невід'ємною часткою історії Піднебесної є її культура – мистецтво, давні традиції, ритуали та обряди, міфи та легенди.

Будучи найдавнішою цивілізацією світу, Китай значно вплинув на культуру сусідніх країн, насамперед далекосхідного ареалу. За свідченнями дослідників, Китай за дві тисячі років до початку європейської цивілізації вже мав високорозвинену культуру, науку, літературу та мистецтво. Саме китайська філософія мистецтв, насамперед конфуціанство, була філософською основою розвитку мистецтва усіх країн Далекого Сходу.

Явища культури Китаю з їх тривалою історією, що увібрали в себе мистецтво живопису і поезію, музичне мистецтво і хореографію, елементи бойових мистецтв і філософії, міфи, легенди та перекази завжди викликали великий інтерес науковців, дослідників і діячів мистецтв багатьох країн. Багатство та самобутність традиційної культури Піднебесної привернуло нашу увагу та спонукало обрати тему кваліфікаційної творчої роботи **«Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні».**

Мета кваліфікаційної творчої роботи полягає у аналізі особливостей культури Китаю та створенні хореографічної постановки «Таємничий код предків».

Завдання роботи:

- визначити суть поняття «культура» та розглянути специфіку живопису та літератури як складових культури Китаю;

- проаналізувати традиційну культуру Китаю у контексті музичного та хореографічного мистецтва;
- дослідити китайську міфологію як підґрунтя традиційної культури Піднебесної.
- здійснити ідейно-тематичний аналіз хореографічної постановки «Таємничий код предків»;
- розглянути композиційно-архітектонічну будову хореографічної постановки у контексті здійснення кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні»;
- охарактеризувати музичну основу та сценографію хореографічного твору.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Завдяки композиційному та сценографічному рішення хореографічна постановка «Таємничий код предків» може бути реалізована до показу як окремих концертних номерів, так і цілісної хореографічної міні-вистави.

Мистецькі, хореографічно-технологічні, педагогічні та балетмейстерські знахідки стануть у нагоді практикам та теоретикам хореографічного мистецтва. Участь танцівників у хореографічній постановці сприятиме підвищенню їх виконавського рівня, розширенню акторського діапазону, набутті досвіду роботи із балетмейстером-постановником. Очевидною є просвітницька та виховна роль кваліфікаційної роботи, яка надає можливість танцівникам та глядачам поглибити свої уявлення про культуру Китаю.

Апробація кваліфікаційної роботи. Хореографічна постановка «Таємничий код предків» була представлена на VIII Міжнародному дитячому та молодіжному фестивалі-конкурсі хореографічного мистецтва «Квітневі викрутаси»(Ніжин, 27 квітня 2024 р.) та отримала Золотий диплом.

Досвід реалізації матеріалів кваліфікаційної творчої роботи відображений у доповіді на VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Мистецька освіта очима молодого науковця» (Ніжин, 6 грудня 2023 р.) *«Значення танцювальних традицій у хореографічному мистецтві сучасного Китаю»*; на VIII Мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О. Я. Ростовського (Ніжин, 12 березня 2024) *«Міфологія як складова традиційної хореографічної культури Китаю»*.

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (24 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи – 66 сторінок, з них основного тексту – 44 сторінки.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні»

1.1. Суть поняття «культура». Традиційна китайська культура у живописі та в літературі

Ще на початку свого існування людина почала відокремлювати себе від довкілля. Примітивні, прості зображення на стінах печер є першими свідченнями цього процесу. Наші предки у своєму прагненні змінити навколишній світ за допомогою власної творчості залишали відбитки своїх рук або малювали пальцями «хвилі» на різних поверхнях.

Все, що створене людиною філософія відносить до культури. В культурі завжди присутній певний зміст – це визначений вид і спосіб творчості, оскільки творчий задум виникає спочатку в уяві людини, а вже потім втілюється у знаки і предмети. Тому, з одного боку, існує стільки культур, скільки є суб'єктів творіння (тобто, індивідуальний прояв), а з іншого боку – окремі форми культур, що виникли чи виникають на основі узагальнення родового ознакового простору, предмету діяльності, у тому числі -професійної [7, 56].

Звідси і велика кількість визначень сутності поняття «культура», її структури, механізмів відтворення та розповсюдження. Серед найбільш відомих науковців, які досліджували цю проблему, вітчизняні вчені Є. С. Аверінцев, Є. С. Маркарян, А. С. Гуревич, М. С. Каган, Ю. М. Резнік, та закордонні – А. Кребер, У. Беккет, А. Радкліф, К. Клакхем та інші.

Так, У. Беккет розглядає культуру як «міцні вірування, цінності і норми поведінки, що організовують соціальні зв'язки між людьми і уможливають загальну інтерпретацію життєвого досвіду» [7, 59]. Є. С. Маркарян пов'язує культуру з технологією відтворення певного типу людського суспільства,

розглядаючи її не просто засобом освоєння світу, а як функціональну спрямованість цих засобів на розвиток суспільного цілого [7, 60]. Тобто, ними феномен культури визначається як історично обумовлений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, виражений у типах організації її життя і діяльності.

Загалом, поняття культури є дуже багатозначним. На сьогоднішній день існують більше сотні визначень культури. Так, американські антропологи Кребер і Клакон у своїй книзі видання 1952 року налічували 164 тлумачень. Як правило, під культурою розуміють рівень духовного розвитку народу чи суспільства. Усю сукупність різних видів людської діяльності – досягнення у мові, моралі, релігії, філософії, науці, мистецтві, системі освіти і виховання – звать культурою [12, 38].

У своєму етимологічному значенні поняття «культура» з'явилася ще в античності у трактатах філософів та педагогів Стародавньої Греції. Спочатку під культурою розумілася культура душі, розуму і тіла, яка досягається шляхом фізичних вправ і виховання. Загалом, в античній свідомості розуміння культури ототожнювалося з пайдеєю, тобто з освіченістю. На думку давньогрецького мислителя Платона, пайдейя є керівництвом до зміни самої сутності людини [16, 19].

Видатний німецький філософ-екзистенціаліст та феноменолог М. Гайдеггер у цьому контексті зазначає, що «пайдейя означає перетворення всієї людини в значенні триваючого перенесення її з кола найближчих речей, з якими вона стикається, в іншу сферу, де сутність виявляється сама по собі» [4, 6].

У період Середньовіччя частіше вживався термін «культ». Він уособлював здатність людини у своїй любові до Бога реалізувати власний творчий потенціал. І поряд з тим, у середньовічній Європі слово «культура» означало ступінь майстерності у якій небудь галузі, придбання розумових

навичок. Так, наприклад, *cultura juris* означало вироблення правил поведінки, *cultura scientiae* - засвоєння науки, *cultura literarum* – удосконалення письма [12, 41].

У XVII столітті у працях німецького юриста та історіографа С. Пуфендорфа поняття «культура» почало вживатися у сучасному розумінні. Тоді ж культуру почали розуміти як щось надприродне, як протистояння людини і дикої природної стихії. Англійський етнограф Е. Тейлор дав перше наукове визначення культури, а саме: *«Культура у широкому розумінні складається із знань, моральності, мистецтва, законів, вірувань, звичаїв і деяких інших здібностей і звичок, засвоєних людиною»* [12, 43].

Сьогодні не існує загальноприйнятого визначення культури. У світовій літературі можна знайти більш ніж 500 визначень поняття «культура». Ось деякі з них:

- ❖ Культура – все те, що є результатом людської історії.
- ❖ Культура – як міра людяності людини.
- ❖ Культура – все те, що людина створила власним розумом, а не отримала від природи.
- ❖ Культура – це матеріальних і духовний прогрес як індивідів, так і різноманітних соціально-національних спільнот.
- ❖ Культура – водночас історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, виражених у матеріальних і духовних цінностях, створених самою людиною [17, 520].

Однією із найстаріших цивілізацій світу є Китай, який налічує 5000 років мистецького, філософського і політичного розвитку. Не зважаючи на регіональні відмінності, культуру Китаю об'єднують спільність мови і релігійно-етнічні погляди. У цій країні співіснують різні релігії, які відіграють дуже важливу роль у житті китайців.

Традиційним вченням Китаю є даосизм, у якому переплетені елементи китайської релігії, містики, ворожіння, шаманізму, медитації, а також традиційної філософії та науки. Він виник у IV-III столітті до нашої ери. Його появу пов'язують з іменем китайського імператора Хуан-ді (Жовтого імператора), якого вважають родоначальником усіх китайців.

В історії даосизму відбувся поділ на філософський даосизм та релігійний, що вмістив у собі алхімію, демонологію, лікування. На сьогодні даосизм разом з конфуціанством утворюють традиційну релігійно-філософську систему Китаю. Вони значно вплинули на розвиток культури Піднебесної[1].

Усі цінності культури, набуті китайським народом впродовж своєї історії становлять мистецтво Китаю. Великі філософи, релігійні діячі і політичні лідери, мали безпосередній вплив на культуру та мистецтво цієї країни. Великі зміни відбулися з приходом буддизму – релігійно-філософського вчення про духовне пробудження. Буддизм виник близько VI століття до нашої ери у Стародавній Індії.

Китайське мистецтво охоплює образотворче мистецтво, народне та виконавське мистецтво. Воно по праву займає важливе місце в історії світової культури. Художні образи, створені впродовж віків китайським народом, дуже різноманітні і самобутні. Китайські митці залишили у спадщину неповторні пам'ятники архітектури, скульптури, живопису, художніх ремесел [6, 48].

Китайські поети і прозаїки донесли до наших днів захоплене почуття краси природи, інтерес до різноманітних життєвих явищ. Художня культура Піднебесної являє собою світ уявлень і світобачень, багато у чому відмінний від європейських країн. Однією із важливих рис китайської культури є безперервність її розвитку і велика життєстійкість.

Великою повагою як вид мистецтва у Китаї з давніх часів користується *живопис*. З часів середньовіччя до наших днів дійшли вірші китайських поетів, де прославляється живопис, трактати про творчі шляхи художників, описи окремих полотен. Однак, сьогодні не збереглося багато речових доказів існування стародавніх китайських художників. Деякі з них обернулися на легенди, на свого роду символи, пов'язані з визначними художніми напрямками [6, 54].

Традиційний китайський живопис має назву «гохуа» - «живопис нашої країни». Ця назва з'явилася на межі XIX-XX століть. Вона стала антонімом назви Сиянхуа («заморський»). Притаманна Китаю техніка живопису чорною тушшю має термін Шуймохуа, а живопис олійними фарбами – Юхуа. Ці обидва різновиди живопису добре співіснували у Китаї у XX-XXI століттях. Як і живопис Італії чи Голландії XVII-XVIII століть, Гохуа має досить різноманітні жанри: релігійний образ, портрет, історичний живопис, міфологічна картина, пейзаж, побутовий жанр, натюрморт тощо[6, 55].

Як у пекінській опері чи балеті, у Гохуа склалися власні традиційні умовності. Так звана китайська туш є носієм кольору у живописі Китаю. Розведена у різних пропорціях водою, вона дає багато відтінків чорного. У проміжку від блідо-сірого до смолистого чорного закладено усе різноманіття кольору. А здогадатися, що намальоване чорне листя – зелене, а сірі квіти насправді червоні або рожеві, покликана допомогти глядачу його уява.

Застосування художньої порожнечі є ще однією умовністю Гохуа. Наприклад, не обов'язковим було зображення дерева з квітами дикої сливи – достатньо було втілити одну гілочку з декількома бутонами. Ну, і традиційними були ієрогліфи на картинах, які часто були у віршованій формі. А також, ставився червоною фарбою підпис автора [6, 57].

Художники традиційного китайського живопису здавна зверталися до зображень тварин, комах і птахів. Під час археологічних розкопок були знайдені подібні зображення на черепках старовинної кераміки. Засновником жанру «Птахи і квіти» вважають китайського художника Хуана Цюаня, дати життя якого не збереглися.

До речі, у танцювальному мистецтві Китаю теж досить часто зустрічаються образи тваринного чи пташиного світу, оскільки пластика тіла танцівників досить яскраво здатна передати поведінку подібних персонажів. Це стосується і пластичного втілення мотивів природи, зокрема – квітів (танець Лотосу, танець Бамбуку, танець Квітки сливи на снігу тощо).

Найбільш відомими стародавніми китайськими художниками жанру «Птахи і квіти» були Хань Хуан, Му-Ци, Сюй Сі, Чжао Чжан, Сюй Вей і Чень Чунь. Цей жанр не зник і досі та має численних прихильників. Зразки китайського живопису масово вивозилися у Західну Європу з XIX століття і стали предметом колекціонування великими музеями світу. Його зразки мають музеї Японії, США, Франції, України тощо[6, 60].

Однією з найдавніших класичних літератур світу є *китайська література*. Її історія налічує більше трьох тисяч років. Появу китайської літератури дослідники пов'язують з розвитком писемності (XVIII ст. до нашої ери), винаходу паперу (II ст. до нашої ери) розвитком каліграфії та ксилографії (IX ст. до нашої ери) [1].

Перші письмові тексти датуються часами династії Чжоу (1122/1045-256 роки до нашої ери). Вони обумовили появу та подальший розвиток китайської літератури. Впродовж цього періоду з'явилося досить багато філософських текстів, історичних творів та поетичних збірок. Найвідомішими авторами були Конфуцій, Лао-Цзи, Чжуан-цзи, Мен-цзи, Мо-цзи. Визначним пам'ятником китайської літератури вважається книга Сунь-цзи «Мистецтво війни» [1].

Значний вплив на розвиток культури Піднебесної справили твори Конфуція. Протягом правління династії Хань (206 до нашої ери – 220 нашої ери) конфуціанство було проголошено державною релігією. Праці, які створив Конфуцій, збиралися протягом династії Сун (960-1279) у конфуціанський класичний канон «У-цзін». До складу канону увійшли «Книга Змін», «Книга Пісень», «Книга Записаних переказів», «Книга обрядів» та хроніка «Чуньцю».

Періодом найвищого розквіту китайської культури вважається епоха династії Тан (618-907). Впродовж цього періоду існувало жанрове різноманіття прозових творів. Вони традиційно поділялися на групи: любовні новели, історичні романи, героїчні та фантастичні історії. У 1703 році, за період династії Цін (1644-1911) було опубліковано імператорську збірку творів 2 200 поетів епохи Тан (Лі Бо, Ду Фу, Ван Вей, Мен Хао-жань, Бо Цзюйі, Цуй Хао та інші). До неї увійшли понад 48 000 віршів цих китайських літературних митців[14, 152].

Варто зазначити, що за Танської епохи вершини свого розвитку досягло і танцювальне мистецтво. Саме тоді почала функціонувати Танцювальна академія при імператорі Лі Лунцзі під назвою «Грушевий сад». Понад шістдесят унікальних вистав було створено у період династії Тан.

Династія Цін була останньою імператорською династією в історії Китаю. Наприкінці правління цієї династії зміцнилися контакти із західною культурою, особливо у містах Кантон та Шанхай. Це дуже вплинуло на подальший розвиток тематики китайських літературних творів. У кінці XIX століття контакти із західними державами, такими як Велика Британія та Франція, викликав інтерес до західної культури. Починають з'являтися багаточислені переклади. Відомим перекладачем того періоду був драматург Лінь Шу[20, 16].

Історія новітньої китайської літератури починається у XX столітті. Відбулася зміна монархічної форми правління на республіканський устрій. Це, у свою чергу, обумовило перехід від моделі класичної китайської літератури до «нового стилю», у якому з'явилася доступність текстів великій кількості читачів та використання розмовної мови. Засновником нової китайської літератури став письменник Лу Сін (1881-1936). Самими відомим твором Лу Сіня є збірка «Клич», до якої увійшла повість «Справжня історія А-Кью».

Не менш популярними представниками-новаторами стають Лао Ше, Ба Цзінь, Цао Юй, Оуян ань та А Ін. Сучасна китайська література XXI століття створюється не тільки письменниками Китайської народної Республіки, але і митцями з Тайвані, Сінгапура та інших країн. Двоє китайських письменників отримали Нобелівську премію з літератури – Гао Сінцзянь у 2000 році та Мо Янь у 2012 році[18, 112].

Загалом, у Китаї завжди існував міцний зв'язок між поезією, живописом, музикою і танцем. Вони об'єднувалися єдністю настроїв, образним колом, своєрідністю художнього світосприйняття. Дослідники вважають, що китайський живопис є дуже поетичним. Влучно зазначив Су Дунпо про пейзажні малюнки Ван Вєя: *«У віршах картина, а в картині вірші»*. Кращі художники Піднебесної були поетами, а видатні поети художниками. Живопис являє собою синтетичну єдність поезії, каліграфії і гравюри, що часто поєднуються у одній картині.

На цій особливості національного світобачення китайців акцентує увагу мистецтвознавець ДЖ. Роулі: *«Китайці дивилися на життя крізь призму не релігії, філософії чи науки, а, в основному, мистецтва. Усі інші види їх діяльності забарвлені художнім світовідчуттям. Китайці віддавали перевагу мистецтву жити у цьому світі, поетичному мисленню, що дає простір уяві...»*[5].

1.2. *Музичне і танцювальне мистецтво як невід’ємна складова культури Піднебесної*

Китай є багатонаціональною країною із найдавнішою культурою, яка складалася впродовж багатьох віків. Культура Китаю стала взірцем і орієнтиром для Японії, Кореї, В’єтнаму Монголії. Система ієрогліфів, що сформувалася у середині II тисячоліття до нашої ери, є яскравим показником високого рівня розвитку культури Стародавнього Китаю.

За свідченнями археологічних та історичних досліджень, важливу роль у житті китайського суспільства вже у ті далекі часи відігравала *музика*. Це були пісенно-танцювальні обряди ритуального характеру. Вони супроводжувалися грою на ударних інструментах (типу дзвонів), які у своїй більшості виготовлялися із каміння та бронзи. Впродовж усієї історії Китаю, подібні музичні інструменти складають основну частину оркестру Піднебесної [10, 280].

Невід’ємною складовою китайської музичної культури є народна музика. Значне місце в музиці Китаю відведено природі. Китайці бачать і сприймають природу як живий організм, одухотворюючи її. Це говорить про космологічне значення музики Піднебесної, коли згідно китайські філософії, людина повинна бути ближчою до природи.

Загалом, у китайській естетиці космологічна концепція музики займає провідне місце. Наприклад, світлі та ясні звуки зображають небо, сильні – землю; за аналогією із порами року, музичний твір поділяється на чотири частини; утворюючи під час танцю кола, виконавці символічно зображають вітер чи дощ. І такі аналогії в музиці з природніми явищами набувають широкого розповсюдження [10, 281].

Величезне значення у китайській традиційній культурі має цифрова символіка, зокрема число «5». За давньокитайськими уявленнями це означає:

п'ять першоелементів Всесвіту (метал, земля, вода, вогонь); п'ять кольорів (зелений, білий, червоний, жовтий, чорний); п'ять планет (Сатурн, Венера, Марс, Меркурій, Юпітер); п'ять музичних тонів (Гун, Цзюе, Шан, Юй, Чжі), п'ять типів інтонування, п'ять природних стихій тощо[21, 488].

Однією із особливостей стародавньої та сучасної музики Китаю є пентатонний звукоряд (тобто, із п'яти звуків) музичної системи. Походження кожного тону такого звукоряду відповідає явищам природи. Окрім п'ятиступеневого ладу, китайська народна музика також базується на діатоніці трьох-, шести-, семиступеневих ладів. Це пояснюється тим, що Китай розташований на досить великій території та населений різними національностями.

Філософським фундаментом розвитку музики багатьох країн Далекого Сходу була саме китайська філософія музики, особливо конфуціанство. Сформувавшись ще за стародавніх часів, китайська музична культура майже без змін проіснувала майже до XVIII століття.

Поступово, у процесі свого розвитку, з'явилося п'ять основних видів китайської музики: пісня, танцювальна музика, музика пісенних оповідей, музика місцевих опер, інструментальна музика. Усі ці види продовжують існувати у сучасній музичній культурі Китаю, стаючи все популярнішими у світі [2, 241].

Поступово розвиваючись, музичне мистецтво Китаю набувало синтетичної форми, гармонійно поєднуючи у собі слово, спів та пластику. В одній із історичних хронік наголошується: - *«Спів, який супроводжується грою на інструментах та танцювальними рухами і є музика»* [13, 31]. Поступово відкриваються школи, де навчають музиці, акторській майстерності та танцям. Це стало започаткуванням професійного театру Китаю.

Театральне мистецтво Піднебесної міцно пов'язане з давніми культовими обрядами. Саме становлення традицій театрального мистецтва належить до епохи династії Хань (206 до н.е. – 220). У ханьській імперії зводилися спеціальні арени для виступів музикантів, танцівників, декламаторів.

Такі театралізовані вистави стають невід'ємними елементами міської культури Китаю за часи династії Тан (618-907), а саме перетворення цих дійств на драматичне мистецтво відбулося в епоху Юань (1271-1368). У цих драмах остаточно відбувається злиття музики, співу, танцю і пантоміми. У наступні століття такий симбіоз мистецтв призведе до появи музичної драми, так званої «китайської опери» [21, 486].

Театральне мистецтво продовжує розвиватися у часи династії Мін (1368-1644). Наприкінці XVIII століття відбувається народження театрального жанру – *пекінської музичної драми (пекінської опери)*. Це стає вершиною розвитку театрального мистецтва Піднебесної. Особливості Пекінської опери як сценічного жанру полягають у тому, що у ній поєднані речитатив, діалоги, співи, пантоміма, танець та елементи акробатики. Усі перелічені види суворо регламентуються, зберігаючи виконавські традиції пекінської опери.

За тривалий період свого існування пекінська музична драма не зазнала суттєвих видозмін. Традиційним сюжетом опери є історичні події Китаю, а дійовими особами – типічні герої міфологізованої народної драми. Усі основні виразні засоби наділені конкретним змістом. Надзвичайно важливу роль відіграє міміка. У пекінській опері існує більше 20 видів посмішок, а кожний крок чи жест наповнений конкретним змістом [8, 313].

Сьогодні Пекінська опера є частиною культурної спадщини Китаю та усього світу. Першим, хто представив Пекінську оперу всьому світу був **Мей Ланьфан** (1894-1961) – китайський актор, виконавець ролей жіночого

амплуа «дань» у Пекінській опері, який надав традиційним формам китайського театру сучасних рис. Разом з Шан Сяюнем, Чен Яньцю, Сюнь Хуейшеном він став всесвітньо відомим як один із Четвірки великих дань золотої ери Пекінської опери.

У 1919 році Мей Ланьфан відвідав з гастроллями Японію. Це був перший виступ Пекінської опери за межами своєї країни. Нині у великому театрі «Чан'ань» у Пекіні впродовж року відбуваються вистави Пекінської опери. У 2010 році пекінська опера увійшла до списку культурної спадщини ЮНЕСКО[10].

У Китаї поруч із музикою одним із найдавніших у китайській культурі є *танцювальне мистецтво*. Дослідникам зустрічалися китайські ієрогліфи датовані II тисячоліттям до нашої ери, що означали «танець» і «музику». На жаль, до сьогодні не дійшли описи танців того періоду. Але відомо, що танець і музика були міцно пов'язані з різноманітними обрядами та ритуалами, магічними діями.

Як стверджують вчені, в епоху династії Чжоу (722-481 до н.е.) у ритуальних китайських танцях формувалися правила танцювальних рухів, які мали символічне пояснення. Велике значення для розвитку танцювального мистецтва Піднебесної мали анімалістичні та космологічні вірування стародавніх китайців. Різні прийоми стилізації та умовність пластичної танцювальної мови виникали завдяки культу тварин та абстрактних сил природи. Так, поступово у ритуальних танцях народжувалися елементи світського видовища [11, 107].

Професійні музиканти і танцівники існували вже в епоху династії Чжоу. Мистецтвознавці стверджують, що саме на той період припадає перша кульмінація розвитку танцювального мистецтва Китаю. Танці були одним із провідних освітніх предметів. Молоді представники династії Чжоу у процесі

навчання танцювати вивчали етикет, набували культурних знань, навчалися володіти зброєю.

Танцювальне мистецтво в епоху Хань продовжувало займати важливе місце у релігійно-культових ритуалах і народних обрядах. Великий слід залишило конфуціанство – офіційна ідеологія того часу, яка надавала велике значення танцю у естетичному вихованні людини. Починає змінюватися сам характер ритуальних танців – поступово відходячи від магічних заклинань і вигуків, постають величні і урочисті обряди [24, 31].

В епоху Хань танці були складними і різноманітними. Танцювальні номери входили в розважальні вистави і урочисті змагання. Збереглася велика кількість ханьських барельєфів із зображенням народного танцю «Паньгу-у» («танець з тарілками і барабанами»), який любили і в народі, і в палаці імператора. Він мав досить складну для виконання техніку – танцівники відбивали ногами удари у такт музики, стоячи на барабанах або тарілках.

Також у ханьську епоху досить розповсюдженими були танець з довгими рукавами і танець з хусткою. Безмежність Всесвіту і простір втілювалися завдяки коливанням шовкової тканини рукавів і хусток під час рухів танцівників. Велика кількість зображень танцівниць з довгими рукавами і тонкою талією досі збереглися на барельєфах епохи Хань. На сучасному етапі танець з рукавами існує у формі танцю з шовковими стрічками [24, 33].

Особливий вплив на мистецтво танцю здійснили культурні зв'язки з іншими країнами, особливо з Індією. Ритуальні та соціальні функції танцю досить ускладнилися в епоху династії Тан. Естетичні принципи танцювального мистецтва Китаю продовжували динамічно розвиватися. Відбулася певна класифікація танців за групами: жуань (м'які, ніжні), цзянь

(жжаві, енергійні), цзи-у(танці ієрогліфів), хуа-у (танці квітів), ма-у (танці з кіньми) тощо [23, 81].

У танський період система установ, де навчали танцям, значно удосконалилася – запроваджується «придворна школа артистів», придворна музична трупа «грушевий сад», а також «тайчанси», яка відала храмовими церемоніями. Дякуючи тому, що у цих установах працювало багато артистів різних народностей, танець увібрав у себе культурні особливості їх танців, одночасно поширивши кращі риси своєї східної цивілізації.

В наступну епоху династії Сун відбулося злиття танцю, співу та слова. Відбулося формування традиційної китайської музичної драми. Одним із засобів такої музично-танцювальної драми стає сюжетна пантоміма. Починають з'являтися артисти, які володіють вокальним мистецтвом, словом і танцем. Свого розквіту в епоху Сун досяг народний китайський танець. Зникли поступово танці попередніх епох, їм на зміну з'явилися нові танці з музичною драмою [9, 53].

В наступні епохи Мін і Цин ці музично-драматичні танці поступово ставали підґрунтям для двох прийомів сценічного мистецтва – «цо» (зображення за допомогою рухів) і «так» (акробатика). Різноманітні виразні акробатичні рухи, бойові номери з пір'ям, із швидкими рухами і складною технікою, зі зброєю значно посилили видовищність театральних вистав. Поступово, з розквітом літературної драми в епоху Юань, танець повністю підпорядкувався театру.

Про танець як самостійний вид мистецтва у XV-XVIII сьогодні зустрічається не достатньо інформації. Хоча значного розквіту хореографія досягла у рамках музичного театру. Яскравим прикладом може бути жанр куньцой, у якому ліричні мелодії стали прикрасою танцювальних епізодів. З часом танцювальні композиції з вистав куньцой сформувалися у балети-пантоміми («Осіння річка», «Історія нефритової шпильки» та інші). Надалі

подібні балети-пантоміми («Переполох у небесному палаці», «На перехресті трьох доріг») значно розвинулися у жанрі Пекінської опери [9, 55].

З часу створення Китайської Республіки (1912-1949) китайці починають знайомитися з танцювальною культурою Західної Європи. Працівники дипломатичних представництв династії Цин вперше відвідують інші країни. Дякуючи цьому, до Китаю потрапили зразки європейського та американського хореографічного мистецтва - класичний балет, народні танці інших етносів, західноєвропейські бальні танці тощо. Молоді китайські виконавці оволодівають сучасними танцювальними техніками і стилями, такими як контемпорарі, брейк-данс, тощо.

Тож, загадковість і неповторність Китаю повністю втілені в його культурній спадщині – літературі, живопису, музиці, театрі, танцях. Впродовж всієї історії китайської культури кожна із існуючих епох залишала для нащадків неповторні по красі, самобутності та різноманіттю цінності. Культура Піднебесної виявила значний вплив на розвиток світової культури.

1.3. Міфологія як частина традиційної культури Китаю

Культура – це духовне і матеріальне багатство, створене людьми протягом усього їх життя. Різноманітні культурні традиції певного народу, його вірування та забобони, відображені у народній творчості, складають фольклор, який є живою нематеріальною культурою. Цікавість до фольклору характерний для всіх народів, оскільки він є дуже важливим джерелом знань про духовну культуру країни. У ньому акумульована інформація про традиційні вірування, прикмети, обряди та їх значення про життя людини.

Народна творчість виступає фундаментом для всієї світової культури. З нього черпають натхнення письменники і художники, музиканти і балетмейстери; у ньому знаходять підтвердження власних наукових теорій

дослідники культури та мистецтв. Це пояснюється тим, що фольклор охоплює широке коло питань культури народу, всього його життя, відображення якого відбувається у творах фольклору.

Дуже важливим джерелом вивчення китайського фольклору як органічної частини всієї культури Піднебесної є «Книга пісень», у якій відображена 500-літня історія життя китайського народу. Більшість текстів цієї унікальної Книги мають величезну фольклорну цінність в очах науковців. Час створення «Книги пісень» відноситься приблизно до початкового періоду династії Західної Чжоу (1046-771 до н.е.). Пам'ятники культури та мистецтва Чжоу вважаються одними з найвищих досягнень людства за часів бронзової доби [6, 72].

Фольклор Китаю включає в себе пісні, вірші, танці, лялькові вистави, казки та легенди і, звичайно ж, міфи. Він часто розповідає історії про природу людини, історичні чи легендарні події, про кохання або надприродні явища. Поряд із китайським фольклором, важливу частину китайської народної релігії складає *китайська міфологія*.

Загалом, міф – це розповідь, що тлумачить походження певних елементів світу через емоційно-чуттєві образи. Міф виступає підґрунтям різних релігійних систем, фольклорних традицій, художньої творчості. Вибудовуючись у певну систему, окремі міфи утворюють міфологію того чи іншого народу, культури, соціальної групи [15, 92].

Китайська міфологія включає в себе безліч різноманітних міфів із традиційної народної культури. Значна частина міфології складається із захоплюючих історій про фантастичних людей та істот. У них зустрічаються магічні сили, а події відбуваються у екзотеричному вигаданому місці або часі. Деякі міфи пов'язані із створенням світу і космологією Всесвіту, походженням людей і культури. У Китаї досить розповсюджені міфи, міцно

пов'язані з ритуальними діями – танцями, церемоніями і жертвопринесеннями.

Існує широка взаємодія між китайською міфологією і конфуціанством, даосизмом і буддизмом – основними релігіями Піднебесної. Наприклад, міфологія гір і морів – елементи міфології династії Хань – були адаптовані до перелічених систем вірувань (особливо даосизма) по мірі їх розвитку або були асимільовані в китайську культуру (у випадку буддизму). Елементи різноманітних учінь і вірувань міцно увійшли в китайську міфологію [15, 92].

Первісні вірування та культу стародавніх китайців майже не відрізнялися від тих, що склалися у інших давніх народів. Однак, китайське суспільство до середини I тисячоліття до нашої ери досить довго не мало контакту із іншими цивілізаціями. Це призвело до того, що у Піднебесній склалася суто китайська релігія з її неповторним стилем. Місцеві вірування і культу сформувалися у самобутню старокитайську релігію ще у добу Ранньої Чжоу.

Тотемні уявлення посідали провідні місця у релігійно-міфологічному світогляді китайців епохи неоліту. Так, стародавні китайці вважали священних тотемів своїми пращурами. Вони вірили, що з ними можна підтримувати гарні взаємини і навіть створювати сім'ю. Китайська знать виводила свій родовід від певного священного тотему [6, 51].

Жителі Піднебесної з давніх давен любили і поважали явища природи – небо, зірки й планети, вітер і дощ, ріки та гори. Вони вважали їх наділеними магічною силою, про що свідчать старокитайські пам'ятки культури – живописні зображення, поетичні рядки, музичні мотиви та символічні танцювальні композиції. Духів гір, річок, лісів китайці зображували у вигляді симпатичного старця чи вродливої жінки. Щоб задобрити духів, вони справляли сакральні обряди, наповнені співами і неспішними ритуальними танцями.

За епохи Чжоу тотемістичні та анімалістичні вірування сформувалися у єдину релігію. Священних тварин - дракона, фенікса, однорога, тигра та черепаха - китайці наділяли фантастичними рисами. Так, сімейне щастя символізував фенікс, мир і достаток – одноріг; царем звірів китайці вважали тигра, а черепаха була символом довголіття і фізичної сили. Дракон став символом самого Китаю, а в епоху династії Хань - символікою влади імператора [6, 52].

Китайська міфологія була однією із найважливіших складових старокитайської релігії. Розуміння про виникнення світу китайцями було досить плутаним. Так, вони вважали, що все існуюче у природі складається з п'яти елементів: дерева, металу, води, вогню та землі. А перераховані елементи є наслідком постійного взаємозв'язку інь і янь - двох космічних сил. Вони проникають одна в одну, створюючи колообертання усіх речей у природі.

У Стародавньому Китаї існували й інші міфологічні цикли. З розвитком суспільства архаїчна міфотворчість поступово відійшла у минуле, а міфологічні персонажі обернулися на легендарних володарів, культурних героїв. Самі міфи трансформувалися у казки та героїчний епос[6, 53].

Тож, китайська культура, будучи однією з прадавніх у світі, розпочала свій розвиток з легенд та міфів – феноменів в історії людської культури та давніх методів концентрації навколишньої дійсності. Китайська міфологія являє собою перекази про богів, духів, славетних героїв і першопредків. У них переплетені ранні елементи китайської філософії, науки, релігії та мистецтв. Передаючись через театр, танці та пісні, міфи Піднебесної дійшли і до наших днів.

Зокрема, на архаїчних міфоритуальних поглядах заснований філософський потенціал китайського хореографічного мистецтва. В традиції хореографії Піднебесної навіть на сьогоднішньому етапі важливе місце

займає унікальна система зовнішнього та внутрішнього світу. У танці це проявляється як єдність людського духу, руху, дихання, ритму та самого тіла. Відчуття глибинного зв'язку з природою, навколишнім світом і поклонінням Вищому світу лежать в основі майже всіх танцювальних постановок Піднебесної [22, 163].

Висновки до першого розділу

1. Визначено, що поняття культури є дуже багатозначним, адже все, що створило людство, наука філософія відносить до культури. Сьогодні не існує загальноприйнятого визначення культури. Цю проблему досліджувало багато вітчизняних та закордонних вчених - Є. Аверінцев, Є. Маркарян, А. Гуревич, У. Беккет, А. Радкліф та інші. Під культурою вони розуміють рівень духовного розвитку народу чи суспільства – досягнення у мові, моралі, релігії, філософії, науці, мистецтві, системі освіти і виховання.

Однією із найстаріших цивілізацій світу є Китай, культуру якого об'єднують спільність мови і релігійно-етнічні погляди. Усі цінності культури Китаю становлять його мистецтво. Як вид мистецтва великою шаною у Китаї користується живопис. Традиційний китайський живопис має назву «гохуа», що у перекладі означає «живопис нашої країни». Китайські художники здавна зверталися до зображень квітів, тварин, комах і птахів. Найбільш відомим жанром китайського живопису був «Птахи і квіти», який і на сучасному етапі дуже популярний.

Китайська література вважається однією з найстаріших у світі. Появу китайської літератури обумовили письмові тексти династії Чжоу. Найвідомішими авторами були Конфуцій, Лао-Цзи, Чжуан-цзи та інші. Книга Сунь-цзи «Мистецтво війни» вважається пам'ятником китайської літератури.

У XX столітті розпочинається історія новітньої китайської літератури, засновником якої стає письменник Лу Сінь. У XXI столітті сучасна китайська література поповнилася творчістю письменників Тайвані, Сінгапуру та інших країн.

2. Проаналізовано, що невід'ємною складовою китайської традиційної культури є музичне мистецтво. Китайська філософія музики стала фундаментом розвитку музики багатьох країн Далекого Сходу. У сучасній музичній культурі Китаю існують усі основні види китайської музики: пісня, танцювальна музика, музика пісенних оповідей, музика місцевих опер, інструментальна музика.

Музичне мистецтво Китаю започаткувало професійний театр. Вершиною розвитку театрального мистецтва стає пекінська музична драма - Пекінська опера, де поєдналися речитатив, діалоги, співи, пантоміма, танець та елементи акробатики. На сучасному етапі Пекінська опера є частиною культурної спадщини усього світу.

Одним із найдавніших у китайській культурі є танцювальне мистецтво. Танець у стародавньому Китаї був міцно пов'язаний з різноманітними обрядами та ритуалами. У ритуальних танцях формувалися правила танцювальних рухів, які мали символічне пояснення. Анімалістичні та космологічні вірування стародавніх китайців мали велике значення для розвитку танцювального мистецтва Китаю.

Значного розквіту хореографія Китаю досягла у XV-XVIII у рамках музичного театру. Після створення Китайської Республіки, китайці починають знайомитися з танцювальною культурою Західної Європи - класичним балетом, народними танцями інших етносів, західноєвропейськими бальними танцями тощо.

3. Досліджено, що традиційна китайська культура міцно спирається на народну релігію, важливою складовою якої є міфологія. Значна частина

міфології Піднебесної складається із історій про фантастичних людей та істот; події відбуваються у вигаданому місці; пов'язані із створенням світу і космологією Всесвіту тощо. Китайська міфологія міцно взаємодіє з основними релігіями країни - конфуціанством, даосизмом і буддизмом.

Самобутній релігійно-міфологічний світогляд китайців сформувався ще у добу Ранньої Чжоу. Старокитайські пам'ятки культури свідчать про шанобливе відношення китайців до явищ природи та сакральні обряди, присвячені їм. Фантастичними рисами вони наділяли священних для Китаю тварин - дракона, фенікса, однорога, тигра та черепаху. З розвитком суспільства міфи Піднебесної трансформувалися у казки та героїчний епос.

Передаючись через театр, танці та пісні, міфи Піднебесної дійшли і до наших днів. На сьогоднішньому етапі унікальна система зовнішнього та внутрішнього світу займає важливе місце в хореографії Китаю. Це проявляється як єдність людського духу, руху, дихання, ритму та самого тіла. В основі майже всіх танцювальних постановок Піднебесної лежать відчуття глибинного зв'язку з природою, навколишнім світом і поклонінням Вищому світу.

РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Таємничий код предків» у контексті кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні»

2.1. Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору

Тема: Сакральність таємниць у стародавніх китайських династіях.

Ідея: Непорушність та загадовість у родинних традиціях та обрядах, що передаються з покоління в покоління.

Надзавдання: збереження в межах родини символів глибоких зв'язків між попередніми, сучасними та майбутніми членами роду підтверджує його історію та спільні цінності.

Конфлікт: ситуація будується через суперечки між китайськими династіями Чжоу та Шан, які виникли під час жертвних церемоній.

Наскрізна дія: представлення обрядового дійства через різноманітні ритуальні сцени та жертвоприношення, яке завершується змістовною таємничістю, що є невід'ємною частиною китайської культури.

Час дії: Стародавній Китай.

Місце дії: Провінція Хунань

Форма: Хореографічна сюїта.

Стиль: Народна стилізована хореографія.

Жанр (за драматургією): фантастичний.

Лібрето

У віддаленому містичному світі, де час розтягнутий, а статуетки оживають у танці, існує старовинна династія. Їхні танці – це не просто рухи, це глибокий зв'язок зі стихіями та духами минулих поколінь. Але з часом цей

зв'язок тьмяніє, і таємниця династії ризикує бути втраченою назавжди. На тлі давніх, овіяних легендами руїн, де час переплітається з міфом, розгортається епічна сага про спадкоємців династії.

Юна дівчина, Алія, остання спадкоємиця династії, відчуває, що втратила зв'язок зі своїм корінням. Їй не вдається відтворити той самий магічний танець, що колись виконували її предки. Алія вирушає в подорож до віддалених місць, де колись збирався її народ. Там вона знайомиться з мудрим учителем, старцем Азаром, який володіє знаннями, втраченими для більшості людей. Разом вони знаходять стародавній артефакт – рукопис із загадовими символами, що містить у собі таємничий код танцю предків.

Але на шляху Алії постає зловісний ворог, Чорнокнязь Раш, який прагне заволодіти таємницею династії й використовувати її для своїх злих цілей. Він – втілення сили та хаосу, що стоїть на шляху героїні. Завдяки мудрості духів предків, натхненню мудрого Азара та власній незламній волі, Алія здійснює подорож у світ спогадів і магії. Там вона відновлює зв'язок зі своєю родовою спадщиною.

За допомогою сакрального коду з рукопису, Алія створює величний танець, який відроджує силу династії та відкриває нові шляхи для майбутніх поколінь. Її хореографічна композиція стає символом відродження душі і єднання зі своїм корінням. Цей танець – це не просто рухи, це квінтесенція сили, віри та єднання з предками.

У фінальній битві Алія протистоїть Чорнокнязю Рашу, використовуючи силу танцю та підтримку духів предків. Її рухи – це зброя, а кожен жест – це заклинання, що несе в собі силу династії. Після запеклої битви Алії вдається здолати зло. Чорнокнязь Раш зазнає поразки, а його темні чари втрачають свою силу. Все дійство закінчується тріумфом Алії та її народу. Вони знову знайшли зв'язок зі своїми корінням і танцем відродили свою силу та славу.

Дійові особи та їх характеристика

Дівчина Алія – спадкоємиця династії. Головна героїня, яка прагне розкрити таємницю і відновити славу своєї династії. З давніх часів її сім'я славилася своїми воїнами, мудрецькими та митцями. Але з часом велич династії згасла, і тепер на плечі юної дівчини лягла відповідальність за її відродження.

Сильна, витривала і талановита, вона прагне розкрити таємниці минулого та повернути своїй сім'ї колишню славу. Її танець – це не просто рух, це мова душі, сповнена енергії та виразності. Кожен її жест несе в собі силу предків і віщує нове майбутнє.

Зловісний ворог Чорнокнязь Раш. Його ім'я навіває жах, його зовнішність лякає, а його плани руйнують життя. Цей темний персонаж прагне заволодіти таємницею династії та використовувати її для своїх злих цілей. Він – втілення сили та хаосу, що стоїть на шляху героїв. Його жорстокість не знає меж, а його амбіції не мають меж. Зупинити його може лише той, хто володіє справжньою силою духу та щирою вірою у справедливість.

Вчитель-мудрець. Стародавній мудрець, що володіє знаннями, які втрачені для більшості людей. Він стає наставником юної героїні, допомагаючи їй розкрити таємницю династії. Його мудрі поради, вказівки та нові танцювальні техніки стають ключем до розшифрування коду, що лежить в основі спадщини предків. Терпіння, мудрість і віра мудреця у свою ученицю дають їй сили продовжити свій шлях, навіть коли здається, що все втрачено.

Духи предків. Їхня незрима присутність відчувається в кожному русі танцю головних героїв. Це енергія минулих поколінь, що веде їх по шляху до розкриття таємниці династії. Духи дарують їм силу, інтуїцію та відкривають

секретні стежки, які ведуть до невідомих раніше істин. Їхня мудрість і підтримка стають невичерпним джерелом натхнення для героїв, допомагаючи їм долати будь-які перешкоди.

2.2. Композиційно-архітектонічна будова творчого проекту

Хореографічна драматургія постановки

Пролог: Стародавнє місто, з руїнами, статуетками та таємничими символами. Духи предків з'являються у вигляді привидів у світлових проєкціях

Експозиція: У далекому, овіяному легендами місті, де час пливе повільно, наче тиха річка, статуетки оживають у магічному танці. У затишній кімнаті палацу, наповненій спогадами минулого, Алія щоденно тренується у витончених танцях, вкладаючи в кожен рух душу та любов до мистецтва.

Зав'язка: Алія вирушає в подорож до віддалених земель, де колись збирався її народ. Вона слідує шляхами, що ведуть до забутих місць, і вірить, що мандрівка відкриє незвідані горизонти та подарує нові історії.

Розвитку дії:

I ступень. Алія знайомиться з мудрим учителем, який володіє втраченими знаннями. Разом вони знаходять рукопис із загадковими символами, що містить таємничий код танцю предків.

II ступень. Зустріч головної героїні Алії з її заклятим ворогом – Чорнокнязем Рашу. Цей жахливий маг прагне розкрити таємницю династії, аби використати її силу для своїх злочинних задумів.

III ступень. Алія ступає на шлях крізь виміри спогадів, розкриваючи таємниці родоводу і шукаючи свою долю.

Кульмінація: Через танець, народжений з сакрального коду, Алія єднається зі своїми предками та надихає нащадків. Її рухи – це не просто хореографія, це мова, що відкриває нові шляхи для розвитку та процвітання династії.

Розв’язка: Тріумф танцю світла: У вирішальному бою Алія протистоїть Чорнокнязю Рашу, використовуючи силу танцю як зброю. Її рухи, наповнені світлом предків, здобувають перемогу над темрявою, і династія звільняється від гніту зла.

Фінал: Перемога світла над темрявою: Тріумф Алії та її народу знаменує собою перемогу світла над темрявою. Їхній танець – це символ єднання, сили та відродження, що дарує нову надію на майбутнє.

Музична драматургія

Основні частини	Назва	Такти	Хронометраж
<i>Пролог</i>	Поява духів предків	32	00:28 с.
<i>Експозиція</i>	Знайомство з головним героєм	32	00:28 с.
<i>Зав’язка</i>	Подорож головної героїні місцями забутих предків	64	01:36 с.
<i>Розвиток дії</i>	<i>I ступінь:</i> Знайомство героїні з мудрим вчителем. Знаходження древнього рукопису	48	01:10 с.
	<i>II ступінь:</i> Зустріч Алії з Чорнокнязем Рашу	32	00:30 с.
	<i>III ступінь:</i> Головна героїня розкриває таємницю родоводу	64	01:40 с.

Кульмінація	Через танець Алія встановлює зв'язок зі своїми предками	24	00:46 с
Розв'язка	Вирішальна битва Алії з Чорнокнязем Рашу	32	00:30 с.
Фінал	Тріумф Алії та її народу символізує перемогу світла над темрявою	32	00:30 с.
Усього		360 тактів	06 хв. 42 сек.

Упорядкованість танцювальних епізоді

1. «Танець примар у світових проєкціях»

Сцена затемнена, яка поступово наповнюється містичним світлом. М'які та загадкові мелодії створюють атмосферу таємничості. Сцена оживає завдяки світловим проєкціям, що з'являються на задньому плані. На стінах і підлозі проявляються примарні образи – силуети предків, що ніби впливають з минулого. Вони танцюють в унісон з живими танцівниками, створюючи відчуття, що минуле і теперішнє зливаються в одне.

Танцівники в сучасних костюмах виконують плавні, але виразні рухи, які перегукуються з древніми ритуалами. Кожен рух передає емоції та символізує зв'язок з предками. Вони ніби взаємодіють з примарними проєкціями, торкаючись їх, сплітаючи свої рухи з рухами духів.

Коли танцівники і світлові проєкції зливаються у єдиному ритмі, створюючи відчуття спільного енергійного потоку. Примари стають більш виразними і набувають кольору, символізуючи передачу мудрості та сили від предків до нового покоління.

Закінчується танець поступовим зникненням проєкцій, що розчиняються у світлі, а живі танцівники залишаються на сцені, передаючи публіці відчуття спадкоємності, пам'яті і єдності з минулим.

Тривалість: 00хв.45с.

2. «Магія статуеток»

Звуки чарівної мелодії поступово наповнюють простір, де на сцені розташовані різноманітні статуетки, створюючи відчуття магії та загадковості. Під перші ноти музики світло починає фокусуватися на статуетках, одна за одною освітлюючи їх. Статуї поступово оживають: спершу злегка тремтять, а потім починають рухатися. Вони сходять з підставок і стають в ряд, готові до танцю.

Кожна статуетка має свій унікальний вигляд і характер – це воїни з давніх часів. Вони виконують синхронні рухи, які відображають їхні індивідуальні особливості, створюючи чудову хореографію.

У центрі сцени з'являється головна статуетка – магічна фігура, яка керує всім дійством. Вона починає свій танець, і всі інші статуетки наслідують їй, утворюючи складні візерунки та комбінації. Танцювальні рухи переплітаються з елементами акробатики і театральними жестами.

Коли всі статуетки зливаються у єдиний магічний вихор, який сяє яскравими кольорами та створює ілюзію живого мистецтва. Вони кружляють навколо головної статуетки, підкреслюючи її величність та магічну силу.

Закінчується танець тим, що статуетки повертаються на свої підставки, знову стаючи нерухомими. Світло повільно згасає, і кімната знову занурюється в темряву, залишаючи глядачам відчуття казкового чуда та захоплення.

Тривалість: 00хв.50с.

3. «Спадкоємиця династії»

Головна героїня, дівчина на ім'я Алія, живе як спадкоємиця великої династії. Хоча замок колись був символом слави та величі, тепер його стіни окутані таємницями та забуттям. Алія відчуває поклик своїх предків і відчайдушно прагне розкрити таємницю, яка ховається у мурах замку, щоб відновити славу своєї династії. Вона вирішує використати давні рукописи, старовинні картини та секретні проходи, щоб розкрити правду, яка лежить у серці замку.

Під час танцю відбувається подорож у минуле, де кожен рух Алії відображає її пошук та боротьбу за правду. Вона зустрічає спогади своїх предків, які допомагають їй у цьому шляху. Через танець вона відкриває давні таємниці та відновлює забуту славу своєї династії.

Тривалість: 01хв.15с.

4. «Танець головної героїні та мудрого вчителя»

Головна героїня, Алія, випадково натрапляє на старовинний будинок, прихований у гущавині старого лісу. У цьому будинку вона знайомиться з мудрим учителем, який володіє втраченими знаннями. Учитель виявляється чарівником, який проживає у цьому віддаленому місці, щоб вивчати та зберігати забуті та могутні знання минулих епох. Він приймає Алію під своє крило та вчить її древнім таємницям, які допоможуть їй у подальшому житті.

Через танець ми спостерігаємо, як Алія вивчає магію і втілює її в свої рухи. Вона вивчає древні танцювальні ритуали, які відображають міфи та легенди минулих часів. Кожен її рух стає виразним символом мудрості та потужності. Під час танцю вона переживає внутрішню трансформацію, засвоюючи втрачені знання та мудрість. Її рухи стають міцними та впевненими, що відображає її зростання як воїна та мага.

Коли Алія виявляє в собі справжню силу та відданість, використовуючи магію та знання, що вона здобула. Вона виходить на світло,

готова до подальших пригод і випробувань, зі старовинною мудрістю, яку вона втілює у своїх рухах.

Тривалість: 01хв.50с.

5. «Зустріч головної героїні з ворогом»

Алія, озброєна магією природи, готова до бою. Її рухи в танці подібні до танцю на хвилях місячного світла. Чорнокнязь Рашу відповідає гострими та хиткими рухами, ніби танцює на вогні. Його чорна магія кружляє навколо нього. З кожним рухом Алії світло посилюється, відбиваючи її силу. Чорнокнязь відчуває її міць, але тримається стійко.

Танець стає все більш напруженим, магічний потік між ними посилюється. Нарешті, Алія випускає потужний ритм, що змушує Чорнокнязя відступити. Зустріч закінчується, але боротьба лише розпочинається. Алія готова до будь-яких випробувань, щоб захистити свій народ.

Тривалість: 01хв.25с.

6. «Єднання Алії зі своїми предками»

У селі, де кожен рух, кожен вираз та кожен вдих мають свій власний сакральний значення, живе молода дівчина на ім'я Алія. Вона завжди відчувала особливий зв'язок зі своїми предками через танець, який передавався з покоління в покоління. Цей танець — не лише мистецтво, але і спосіб спілкування з минулим, зберігаючи спадок та мудрість попередніх поколінь.

Одного разу, коли село опинилося під загрозою забуття та знищення через природні лиха та людську байдужість, Алія вирішує використати свій дар, щоб пробудити спадковий код через танець. Здатна до глибокого відчуття магічного ритму, вона починає танцювати, викликаючи сили, які здавалися забутими.

Її танець залучає увагу не лише сучасних мешканців села, але й її предків, чії душі живуть у вирі того сакрального руху. Поступово, з кожним ритмічним ударом, вона єднається зі своїми коріннями, відчуючи силу та мудрість, що передаються через танець. Її енергія переповнює кожного, хто спостерігає за її виступом, і поширюється на всю околицю. Закликані з давніх часів сили природи починають відгукуватися на її ритм, приносячи нове життя та надію.

Алія стає не лише промінцем світла для свого села, але й джерелом натхнення для майбутніх поколінь. Її танець, народжений з сакрального коду, стає символом єднання з минулим та надією на майбутнє, надихаючи нащадків продовжувати спадщину та боротьбу за збереження духовної спадщини.

Тривалість: 01хв.30с.

7. «Тріумф танцю світла»

У магічній арені, де час зупинився, Алія та Чорнокнязь Рашу зіткнулися у вирішальному бою. Під владою місячного світла, вони розпочали свій танець, пристрасно та відчайдушно. Алія, обвіяна світлом, почала танцювати з майстерністю та грацією. Її кроки були легкими і плавними, ніби вона танцювала на хмарах, що пливли в повітрі. Кожен рух її тіла випромінював світло, яке обливало сцену, як свіжий ранковий промінь.

Чорнокнязь Рашу, у відповідь, викликав темряву. Він танцював з розмахом та майстерно, його рухи були гострими та загостреними, ніби він брав із себе саму темряву. Чорні вихри обгортали його тіло, створюючи ауру загрози та небезпеки. Під час їхнього протистояння, використовуючи кожен рух, Алія відправляла свої енергії у напрямі свого ворога. Її танець був не лише естетичним, але й повним сили та влади. Її танець світла змушував темряву відступати, розвіюючи темність навколо.

Чорнокнязь Рашу, хоча і володів могутньою магією, почав відчувати тиск світла, яке випромінювала Алія. Його темряву обмежувала сила її танцю, і він почав відступати, відступаючи перед могутністю світла. У кульмінаційний момент бою, коли світло Алії майже охопило Чорнокнязя Рашу, він відчував свою поразку. Його темрява розтікалася і розсіялася, віддаючи шлях світлу. Алія торжествувала, її танець світла переміг темряву, дозволяючи мирно відновити баланс в магічному світі.

Тривалість: 01хв.30с.

8. «Перемога світла над темрявою».

Після тривалої та виснажливої боротьби, перемога Алії та її народу виявилася насправді символічною перемогою світла над темрявою. Її танець світла, який виріс з її власної внутрішньої сили та віри у справедливість, остаточно розвіяв темряву, що загрожувала знищенню їхнього світу.

Заклятий ворог, Чорнокнязь Рашу, змушений був визнати свою поразку перед потужністю світла, що випромінювала з Алії. Він відступив, уступаючи перед силою, що виникла з її внутрішньої сутності та об'єднання зі своїми народом. Після цієї перемоги, земля відзвичайно ожила. Світло знову почало проникати крізь темряву, а природа відновлювала свою силу та гармонію. Люди, об'єднані перемогою Алії, стали сильнішими, відчуваючи силу та надію в майбутньому.

Тріумф Алії та її народу став символом надії та віри у добро. Вони довели, що світло завжди перемагатиме темряву, коли серця людей об'єднані в єдиній меті захисту свого світу. Їхня перемога відзначалася не лише відновленням миру, але й відродженням душ народу, що був заповнений світлом та надією на майбутнє.

Тривалість: 01хв.10с.

2.3. Характеристика музичної основи хореографічного твору та сценографія

У хореографічній композиції «Таємничий код предків», використовується музика китайських композиторів. Під супровід музики виконавці рухами та емоціями втілюють глибинні знання та мудрість, передані з покоління в покоління. Кожен рух танцюристів наповнений символізмом, що веде глядачів у глибини давньої історії та культури. Витончені та динамічні хореографічні композиції чергуються з моментами спокою та роздумів, створюючи атмосферу таємниці та зачарування.

Глядачі опиняються в захопливмі лабіринті символів та образів, що розкривають таємниці минулого. Кожен жест, кожен поворот, кожен погляд танцюристів розповідає історію, сповнену глибини та емоцій. «Таємничий код предків» - це не просто хореографічна композиція, це подорож до глибин людської свідомості. Це нагадування про те, що ми всі пов'язані з минулим, і що в ньому можна знайти відповіді на багато питань сьогодення.

Дана хореографічна композиція – це не лише візуальне видовище, це джерело натхнення та роздумів. Вона змушує глядачів задуматися про зв'язок з минулим, про силу традицій та про те, що кожен з нас може зробити, щоб зберегти та передати цю спадщину майбутнім поколінням.

Музика до *прологу* – це справжня симфонія витонченості та таємничості, що веде глядачів у подорож до стародавнього Китаю. Мелодії, що ллються з традиційних інструментів, легко проникають у серце й душу, що ллється, немов ріка часу чаруючи слухачів. Традиційні китайські інструменти, такі як гуцінь, цимбали та флейта, віртуозно переплітаються, створюючи багатий та атмосферний звуковий ландшафт. Кожна нота пронизана витонченістю та глибиною, ніби сама душа Китаю співає про свої таємниці.

Кожен звук, що пронизує мелодію, малює образи Духів предків, що з'являються у вигляді привидів у світлових проєкціях, їхні образи плывуть над сценою, нагадуючи про минуле та про те, що ніхто не зникає безслідно.

Мелодія прологу, ніби чарівний килим, переносить глядача у часи імператорів, драконів та легенд, де реальність переплітається з вигадкою, а минуле та сьогодення стають єдиним цілим. Цей музичний епізод, де звуки та мелодії переплітаються, створює образи краси та магії, занурюючи глядача у стародавні традиції та красу китайської культури.

Музичний розмір: 4/4.

Темп: Повільний.

Характер музики: Чіткий

Музичний матеріал до *другого епізоду* наповнений відчуттям мужності.

На сцені, де розташувалися численні статуетки, панує атмосфера магії та загадковості. Поступово простір наповнюють звуки чарівної мелодії. Під перші ноти світло фокусується на статуетках, освітлюючи їх одну за одною. Статуї оживають: спочатку злегка тремтять, а потім починають рухатися. Вони сходять з підставок і стають у ряд, готові до танцю.

Кожна статуетка має унікальний вигляд і характер – це воїни з давніх часів. Виконуючи синхронні рухи, що відображають їхні індивідуальні особливості, вони створюють чудову хореографію. У центрі сцени з'являється головна статуетка – магична фігура, яка керує всім дійством. Вона розпочинає свій танець, а всі інші статуетки наслідують її, утворюючи складні візерунки й комбінації.

Танцювальні рухи переплітаються з елементами акробатики та театральними жестами. Всі статуетки зливаються у єдиний магичний вихор, який сяє яскравими кольорами та створює ілюзію живого мистецтва. Вони

кружляють навколо головної статуетки, підкреслюючи її величність та магічну силу.

Танець завершується тим, що статуетки повертаються на свої підставки, знову стаючи нерухомими. Світло повільно згасає, і кімната знову занурюється в темряву, залишаючи глядачам відчуття казкового чуда та захоплення.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: швидкий.

Характер музики: енергійний.

Нічне містичне світло ***третього епізоду*** оживляє мелодію, яка звучить у мріях і спогадах Алії, спадкоємниці великої династії. Таємничість і магія пронизують кожен нотний звук, що переплітає спогади минулого з танцем сучасності. Тихі звуки фортепіано, що розпочинають композицію, відтворюють величність минулого, образи предків і замку, коли він був символом слави.

Мелодія повільно розвивається, розгортаючи сторінки старовинних хронік, що зберігають історію династії. Алія рухається у ритмічному танці, що відображає її внутрішні почуття та боротьбу зі своєю спадщиною. Спокійний, але напружений ритм підкреслює її бажання зрозуміти минуле і знайти своє місце у світі.

Танець переплітається з музикою, де Алія намагається розгадати таємниці стін, що оточують її. Музика наростає в інтенсивності, коли Алія відчиняє двері до забутого замку предків. Струнні інструменти вибухають у яскравий вогняний танець, відображаючи відкриття давніх секретів та магічних образів.

Танець і музика поступово затихають, зникаючи в мріях. Алія стоїть посеред замку, тепер уже не спадкоємницею, але сповненою нового

розуміння і відчуттям своєї ідентичності. Мелодія звучить ніжно, здавна забута, але тепер відновлена та оживлена в її серці.

Цей танцювальний епізод відтворює подорож Алії через час і простір, де музика служить містком, що об'єднує минуле з сучасністю, а танець – виразом її внутрішньої боротьби та зростання.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: швидкий.

Характер музики: енергійний.

Четвертий епізод розпочинається з містичних звуків флейти та арфи, що створюють атмосферу загадковості й очікування. Ці звуки супроводжують перші кроки Алії до старовинного будинку, де вона зустрічає мудрого вчителя, відкриваючи для себе світ давніх знань. Її рухи спочатку нерішучі, але сповнені допитливості, що відображається в танцювальних фразах.

У міру вивчення древніх ритуалів і магічних таємниць музика набирає сили. З'являються більш ритмічні інструменти, створюючи відчуття напруженості та важливості навчання. Алія опановує складні танцювальні рухи, що відображають міфи та легенди минулих часів. Її рухи стають виразнішими та символічними, передаючи мудрість стародавніх знань.

Музика переходить у м'яку, але емоційну фазу, відображаючи внутрішню трансформацію Алії. Вона засвоює втрачені знання, її рухи стають міцнішими, символізуючи її зростання як воїна і мага. Музика досягає кульмінації, коли Алія виявляє в собі справжню силу. Величезні оркестрові пасажі та тріумфальні мелодії символізують її готовність до нових випробувань. Танець стає вільним і могутнім, виражаючи ново набуту мудрість.

Танець Алії та мудрого вчителя – це глибоко символічний епізод, де музика і рухи переплітаються, щоб показати її духовний і фізичний ріст. Цей епізод демонструє, як через танець і музику Алія досягає втрачені знання і стає готовою до подальших пригод, несучи в собі силу і мудрість стародавніх часів.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: швидкий.

Характер музики: енергійний.

П'ятий епізод починається з музичного введення, що створює атмосферу тривоги та напруги за допомогою низьких, протяжних нот струнних інструментів і коротких, різких фраз флейти та кларнета. Це відображає момент наближення Алії до місця зустрічі з відчуттям загрози. При зустрічі Алії з Чорнокнязем Рашу музика стає драматичною та епічною: весь оркестр вступає потужно, барабани задають ритм, а мідні інструменти виконують фанфари, підкреслюючи силу Чорнокнязя.

Мелодія підіймається до кульмінації, коли герої зіштовхуються поглядами. Музика відображає динаміку танцювального двобою між Алією та Рашу за допомогою швидкого темпу та ритмічної інтенсивності струнних і ударних інструментів. У кульмінації оркестр грає у повну силу, а соло-скрипка виконує трагічну мелодію, відображаючи внутрішню боротьбу Алії.

Епізод завершується меланхолійним звучанням струнних і флейти, створюючи відчуття завершення та передчуття нових викликів. Музика ефективно передає емоційний стан героїв і підкреслює драматизм сцени, роблячи зустріч Алії та Чорнокнязя Рашу незабутньою для глядача.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірно-швидкого до швидкого.

Характер музики: енергійний, ритмічний

Шостий епізод починається з ніжного вступу, створюючи атмосферу магії та спокою. Звуки арфи й струнних інструментів задають тон, викликаючи відчуття таємничості та підготовки до важливого. Музика передає передчуття сакрального, коли Алія готується до танцю.

Коли Алія починає танцювати, музика стає урочистішою. Струнні інструменти підіймаються до вищих регістрів, виконуючи гармонійні пасажі, що символізують появу духів предків. Гобой та кларнет додають благородного звучання, підкреслюючи велич і повагу до минулого. Хор виконує протяжні акорди, створюючи враження присутності численних поколінь, які прийшли підтримати Алію.

Після урочистого вступу музика набирає енергії. Ударні інструменти задають ритмічний темп, відповідний танцювальним рухам Алії. Струнні виконують живі та швидкі пасажі, передаючи радість моменту. Флейта й арфа додають мелодійності, створюючи відчуття гармонії. Ця частина символізує єднання Алії з предками через танець, який є водночас ритуалом і святом.

Кульмінація настає, коли оркестр грає на повну силу, підкреслюючи духовне піднесення Алії. Соло-скрипка виконує емоційну мелодію, відображаючи її внутрішню силу та рішучість. Хор підкреслює велич моменту, виконуючи гармонійні акорди, що резонують з глибокими почуттями та мудрістю предків. У цій кульмінації Алія відчуває повне єднання зі своїм корінням.

Епізод завершується спокійними та меланхолійними нотами. Струнні виконують протяжні, плавні ноти, створюючи відчуття завершення та спокою. Ніжні звуки арфи та флейти додають завершеності, залишаючи відчуття внутрішнього миру та гармонії. Закінчення епізоду підсумовує магичний досвід Алії, яка через танець з'єдналася зі своїми предками й отримала силу та мудрість для подальшого життя.

Музика в епізоді відіграє ключову роль, передаючи емоційний стан героїні та велич моменту єднання. Від магічного вступу до урочистої кульмінації музика ефективно підкреслює глибину і духовну значущість події, роблячи її незабутньою для глядача.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: спокійний.

Характер музики: урочистий.

Сьомий епізод – танець світла починається з вирішального бою Алії та Чорнокнязя Рашу. Атмосферу напруги підсилює мерехтіння світла і темряви, символізуючи боротьбу двох сил: добра і зла. На початку Алія рухається повільно й обережно, її рухи відображають спокій і впевненість. Музика ніжна, зі струнними інструментами, підкреслює легкість світла.

З появою Чорнокнязя Рашу музика стає драматичною, з акцентами на ударних інструментах і низьких регістрах струнних, відображаючи міць темряви. Боротьба розгортається у швидкому темпі, рухи стають динамічними, відображаючи напруження битви. Музика змінюється на стрімкі арпеджіо та складні ритмічні малюнки, символізуючи зіткнення двох сил.

У середину танцю світло і темрява зливаються в хаос, рухи танцівників нестримні, музика досягає кульмінації, створюючи відчуття катарсису. Потім рухи Алії стають плавнішими та сильнішими, музика повертається до мелодійного звучання, додаються хорові партії, символізуючи урочистість світла. Чорнокнязь Рашу відступає.

Епізод завершується тріумфом Алії, її рухи легкі й витончені. Музика урочиста, звучать фанфари, підкреслюючи перемогу добра. Світло заливає сцену, створюючи відчуття оновлення і надії. Танець світла втілює боротьбу світла і темряви, демонструючи силу духу і непереможність добра.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: швидкий.

Характер музики: динамічний.

Восьмий епізод. Після тривалої та виснажливої боротьби, яка охопила країну у свої обійми, настав час вирішального епізоду. Перед очима глядачів розгортається дивовижний танцювальний поєдинок між Алією та втіленням темряви – Чорнокнязем. Музика, що супроводжує цей епізод, відображає напруження та драматизм битви, але й одночасно несе у собі надію і віру у перемогу світла.

Починаючи з містичних звуків, що відтворюють мерехтіння світла та темряви, музика поступово насичується енергією та напругою, відображаючи важливість моменту для обох сторін. Рухи Алії та Чорнокнязя Рашу стають виразнішими, більш емоційними, і кожен крок, кожен жест є вираженням не лише боротьби на поверхні, а й внутрішньої боротьби за свої ідеали та переконання.

На музичному підкладі, що відтворює швидкі та енергійні ритми, вони ведуть свою битву, яка переплітається з емоціями, відчаєм та вірою. Музика, розкриваючи нові мотиви й теми, відображає динаміку боротьби, що наростає до кульмінації.

А коли кінцева перемога належить Алії, музика трансформується у виразне відображення радості, надії та віри у краще майбутнє. Її рухи стають символом урочистості світла над темрявою, а музика – натхненням для всіх, хто вірить у силу добра.

Таким чином, танцювальний епізод відображає не лише зовнішню боротьбу між героями, але й внутрішню боротьбу за ідеали та переконання. Перемога Алії та її народу стає символічною перемогою світла над

темрявою, надією на краще майбутнє і підтримкою для всіх, хто вірить у силу добра.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: швидкий.

Характер музики: веселий, піднесений.

Костюми

У хореографічному творі костюми – це не лише звичайний одяг, а суттєва складова кожної постановки. Вони відтворюють тематику, настрої та особливості персонажів, а також відображають концепцію танцювального виступу. Костюми часто використовуються для підсилення емоційної виразності та створення потрібної атмосфери.

Вони можуть бути яскравими, кольоровими, екстравагантними або стриманими, залежно від задуму та концепції вистави. Костюми допомагають створити повний образ та роблять хореографічний продукт більш виразним і запам'ятовуваним для глядачів.

«Дівчина Алія – спадкоємиця династії». Костюм Алії відображає її вишуканість, елегантність і важливість як спадкоємиці династії. Він виготовлений з шовку, оксамиту та парчі, щоб підкреслити її багатство і престиж. Для танцю Алії – це коротке плаття з легкої тканини, що підкреслює її рухи. Яскраві аксесуари, такі як пояси, браслети, сережки, доповняють образ. На ногах зручні туфлі.

Кольорова палітра костюмів Алії повинна бути шляхетною і насиченою. Синій, фіолетовий, бордовий, золотий та смарагдовий кольори відображають її статус і гідність. Для доповнення образу можна використовувати ювелірні вироби з дорогоцінних металів та коштовним камінням. Також можна

включити віяла, парасольки та інші аксесуари, які підкреслять її вишуканість і статус (Додаток А).

Костюм «**Зловісний ворог Чорнокнязь Раш**» (Додаток Б) відображає темну і магічну сутність персонажа, що викликає страх і трепет. Головний убір у формі шолома прикрашений чорним камінням та вигадливими візерунками, що нагадують магічні руни. Корона має гострі шипи-роги, що додають зловісного вигляду. Шолом покриває більшу частину обличчя, залишаючи лише вузький проріз для очей, що світяться червоним світлом.

Довга чорна мантия з важкої тканини, що струменіє позаду під час руху, оздоблена червоною або пурпуровою підкладкою та вишита символами темної магії вздовж країв. На плечах мантия закріплена за допомогою великих металевих фастексів у вигляді черепів драконів.

Нагрудник зі шкіри прикрашений складними різьбленнями та вставками з темних каменів. Він має агресивний дизайн з гострими краями та шипами, що символізують небезпеку та владу. На нагруднику є великий центральний камінь, що слугує джерелом його сили.

Довгі рукавички з чорної шкіри прикрашені металевими вставками та магічними символами. Кінчики пальців мають гострі металеві накладки, що нагадують кігті. Це додає образу ще більшої загрози та демонструє готовність до бою.

Широкий пояс зі шкіри підтримує загальну структуру костюма. На поясі прикріплені різні артефакти, амулети та невеликі мішечки з магічними інгредієнтами. Центральний елемент поясу – великий череп – символ влади та сили.

Штани з важкої тканини або шкіри забезпечують свободу рухів. Вони посилені металевими пластинами на колінах та стегнах. Високі чоботи з металевими наконечниками та прикрасами у вигляді шипів або магічних рун.

Додаткові елементи: меч з чорного металу, прикрашений символами та камінням, що підсилюють магічні здібності. Меч має ефект світіння, що додає ефекту темної аури. Амулети, кільця та інші магічні прикраси підсилюють образ Чорнокнязя та його магічні сили.

Костюм має викликати страх і трепет. Кожна деталь продумана для того, щоб підкреслити його зловісну натуру та магічну могутність. Темні кольори, агресивні форми та символи, що вказують на зв'язок з темними силами, створюють образ небезпечного та могутнього ворога.

Костюм «**Вчитель-мудрець**» (Додаток В) має на меті відобразити образ мудрого і шанованого наставника, що володіє глибокими знаннями та життєвим досвідом. Довга, вільного крою мантия з важкої тканини. Колір мантиї зазвичай стриманий і благородний: темно-синій, темно-зелений, бордовий або коричневий. Мантия оздоблена вишивкою та декоративними елементами на

Під мантиєю довга сорочка з натуральних тканин, таких як льон або бавовна. Колір сорочки білий. Просторі штани нейтрального кольору, що гармоніюють з верхнім одягом. Зручне взуття з натуральної шкіри або замші. Широкий шкіряний пояс, підкреслює талію і додає образу завершеності. Пояс прикрашений металевими пряжками та вишивкою.

Високий капелюх із широкими крисами, що надає образу величчю та мудрості. Колір і матеріал відповідати решті костюма. Окуляри в тонкій металевій оправі, що додають образу інтелектуальності. Дерев'яний з вигадливим навершям. Посох символізує владу та знання.

Додаткові елементи: Велика стара книга в шкіряній палітурці, що символізує знання та мудрість. Маленькі мішечки, що містять різні трави або зілля, які підкреслюють мудрість і знання про природу. Такий костюм не тільки підкреслює мудрість і знання, але й додає певної таємничості та величчю образу вчителя-мудреця.

Костюм «**Духи предків**» (Додаток Г) відображає містичний і духовний образ, що уособлює силу і мудрість предків, які підтримують зв'язок між минулим і теперішнім. Верхній одяг складається з довгою, вільного крою накидки-плаща, виготовлена з легких, напівпрозорих матеріалів, таких як органза. Колір накидки блідо-синій, що створює ефект привида або ефірного духа.

Під одягом туніка з натуральних тканин, таких як льон або бавовна. Вона довга і вільна, з плавними лініями. Колір нейтральним, що гармоніює з накидкою. Просторі штани, що не обмежують рухів. Колір відповідає загальній колірній гамі костюма.

Для створення ефекту легкості та невагомості можна зобразити духа босоніж або у взутті з м'яких матеріалів, яке не привертає уваги. Головний убір: Вінок з квітів, листя або гілок, що символізує зв'язок з природою і предками. Альтернативно, це може бути діадема або обруч з символічними елементами. Пояс: Тонкий пояс із натуральних матеріалів, з декоративними елементами, що символізують ритуали або традиції.

Додаткові елементи: Легка маска, що прикриває частину обличчя, зроблена з тканини, пергаменту або іншого легкого матеріалу з символічними візерунками.

Духи предків тримають у руках символічні предмети, такі як старовинні ритуальні предмети, амулети та талісмани. Також це свічки, що символізують духовне світло і мудрість. Легкий, природний макіяж з акцентом на очі, з використанням білих або сріблястих тіней, що створюють ефект світіння.

Розпущене волосся прикрашену натуральними елементами, такими як квіти, гілки або пір'я. Такий костюм передає містичну атмосферу і вшановує силу і мудрість предків, створюючи ефект присутності духовного захисника та наставника.

Освітлення

Сценічне освітлення є невіддільною частиною задуму балетмейстера, підсилюючи хореографічну композицію та надаючи танцювальному твору виразності. Світлові ефекти допомагають розкрити події на сцені, посилюючи враження глядачів за допомогою кольору, гри фарб, тіньових ефектів тощо.

Характеристика сценічного освітлення хореографічної композиції «Таємничий код предків» створює атмосферу таємничості та містики, балетмейстер використовує різні техніки освітлення для підкреслення емоцій і рухів виконавців. Тьмяне, приглушене освітлення використовується для створення загальної атмосфери таємничості та загадковості. Мінімальне освітлення дозволяє зосередити увагу на ключових елементах композиції.

Кольорові ефекти використовуються для підсилення емоційних аспектів композиції. Синій колір створює відчуття холоду, глибини та містики, тоді як червоний колір додає драматизму, небезпеки та хвилювання. Проекція світла з різних напрямків додає складності та глибини композиції, оскільки світло проєктується з різних кутів, створюючи цікаві візуальні ефекти та тіні. Це допомагає збагатити сцену різноманітними текстурами та відтінками, що надає виставі більш глибокого вигляду.

Підсвічування: Прожектори використовуються для виокремлення танцюристів та важливих декорацій на сцені. Різноманітність кольорів та інтенсивностей прожекторів дозволяє підкреслити різні аспекти постановки, створюючи неповторність кожного моменту вистави. Ілюзія руху та глибини досягається завдяки динамічному змінюванню світла та використанню світлотіней, які створюють відчуття руху та додають об'єму сцені. Це дозволяє глядачам зануритися в дію і відчувати її живим динамізмом.

Спецефекти хореографічної постановки «Таємничий код предків» відіграють ключову роль у створенні неповторної атмосфери та враження для глядачів. Стробоскопічні спалахи, туман та інші спецефекти забезпечують драматичні ефекти, які підсилюють ключові моменти постановки. Ці ефекти створюють атмосферу напруги та таємниці, переносячи глядачів у захопливий світ танцю та драми. Туман додає містичності та об'єму світловим променям, створюючи ефектні образи на сцені.

Синхронізація з музикою та танцем є важливою складовою успішної постановки. Світлові ефекти точно налаштовані відповідно до ритму музики та рухів танцюристів, що допомагає створити гармонійну композицію і підкреслити кожен музичний акорд та танцювальний рух.

Розповідь історії та передача емоцій здійснюється за допомогою світла, яке використовується для підтримки наративу постановки. Відтворення емоцій та змін настрою сцени здійснюється через вдале використання освітлення, що дозволяє глядачам поглибитися в сюжет та відчувати кожную емоцію, яку передають артисти.

На початку хореографічної композиції сцена занурена в темряву, яка поступово розсіюється, відкриваючи виконавців у повільному, плавному русі. Цей момент символізує пробудження чи появу нового світу, наповненого таємницями та магією.

У розвитку постановки освітлення стає більш динамічним, з використанням різних кольорів та спецефектів для підкреслення інтенсивності дії. Поступово глядачі поглиблюються у витончену гру світла та тіней, яка відображає напруження та динаміку подій на сцені.

У кульмінаційний момент вистави, яскраве світло використовується для створення відчуття тріумфу, перемоги чи кульмінації емоційної напруги. Це момент, коли всі елементи постановки об'єднуються, щоб створити незабутні враження та залишити глядачів зачарованими.

Висновки до другого розділу

1.Проведено ідейно-тематичний аналіз хореографічної постановки «Таємничий код предків», а саме: розкрито *ідею, тему і надзавдання*. Постановка зосереджується на сакральності таємниць у стародавніх китайських династіях. Розкривається непорушність і загадковість родинних традицій та обрядів, що передаються з покоління в покоління. Збереження в межах родини символів глибоких зв'язків між попередніми, сучасними та майбутніми членами роду, що підтверджує його історію та спільні цінності, яка є невід'ємною частиною китайської культури.

Створено лібрето, яке охарактеризовує дійових осіб, час та місце дії. Воно спонукає глядачів переноситися до віддалених, казково-фесричних місць де розгортається епічна сага про спадкоємців династії. Хореографічна постановка реалізована у вигляді, і сюїтної форми, в яких використовуються танцювальні стилі *modern dance, contemporary dance* та китайський народний танець. Для реалізації постановки застосовано дуетні та великі танцювальні форми. Детально охарактеризовано головних дійових осіб, включаючи їх зовнішність, риси характеру, темперамент та особливості манери.

2.Сформульовано та обґрунтовано композиційно-архітектонічну будову танцювального твору, що включає хореографічну та музичну драматургію. Сюжет поділено на вісім епізодів із визначенням їх порядку та назв, кожен з яких докладно описано та охарактеризовано.

Для розкриття музичної драматургії проаналізовано кількість тактів та тривалість кожного епізоду й хореографічної постановки загалом. При описі порядку та назв танцювальних епізодів зазначено імена всіх виконавців. Детально охарактеризовано музичну основу та сценографію хореографічного твору.

3. Досліджено, проаналізовано та структуровано інформацію про музичний супровід: виконавців, зміст, музичний розмір, темп і характер. Музичний супровід вдало поєднується з діями на сцені, додаючи епізодам додаткового емоційного забарвлення. Темп і характер музики відповідають настрою дійових осіб у певний момент.

Обґрунтовано вибір сценічних костюмів для всіх дійових осіб, а також реквізиту, використаного у хореографічній постановці. Визначено основні характеристики сценічного освітлення: тип, колір та направлення, оскільки ці фактори створюють загальну атмосферу і впливають на те, як глядачі сприймають хореографічну постановку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі здійснення кваліфікаційної роботи «Культура Піднебесної у хореографічному віддзеркаленні» нами було проаналізовано велику кількість літературних, мистецтвознавчих та наукових джерел вітчизняних та зарубіжних дослідників (О. Чепалова, Л. Павлюк, О. Крижанівського, М. Поповича, Ван Пельта, Шень Цзяньбо, Су Шуяна, Лянь Лю та інших), а також відео – та інтернет джерел. На основі визначених завдань нами було зроблено наступні висновки:

1. Визначено, що все, створене людською цивілізацією, відноситься до поняття «культури». Загальноприйнятого визначення культури на сьогоднішній день не існує. Багато вітчизняних та закордонних вчених (Є. Аверінцев, Є. Маркарян, А. Гуревич, У. Беккет, А. Радкліф та інші) у своїх дослідженнях давали визначення культури. Спільним є розуміння науковців, що культура – це рівень духовного розвитку народу чи суспільства.

Китай є однією із найстаріших цивілізацій світу, усі цінності культури якого становлять його мистецтво. Великою шаною у Піднебесній користується традиційний живопис, який має назву «гохуа» («живопис нашої країни»). Найбільш відомим жанром і на сучасному етапі жанр є «Птахи і квіти». Китайська література також вважається пам'ятником світової культури. Конфуцій, Лао-Цзи, Чжуан-цзи та інші є найвідомішими китайськими авторами письмових текстів. Письменник Лу Сінь стає засновником новітньої китайської літератури, історія якої розпочинається у XX столітті. Творчість письменників Тайвані, Сінгапуру та інших країн підняли китайську літературу XXI століття на новий рівень.

2. Проаналізовано, що музичне мистецтво є невід'ємною складовою традиційної культури Китаю. Усі основні види китайської музики (пісня,

танцювальна музика, музика пісенних оповідей, музика місцевих опер, інструментальна музика) притаманні музичній культурі Піднебесної. Професійний театр Китаю отримав свій початок з музичного мистецтва. Пекінська музична драма (Пекінська опера), у якій поєдналися речитатив, діалоги, співи, пантоміма, танець та елементи акробатики стала вершиною розвитку театрального мистецтва цієї країни. На сьогодні Пекінська опера по праву належить до світової культурної спадщини.

Танцювальне мистецтво Китаю є найстарішим у культурі Піднебесної. Він здавна був міцно пов'язаний з різноманітними обрядами та ритуалами, у яких поступово формувалися правила танцювальних рухів. Великого значення для розвитку хореографічного мистецтва Китаю мали космологічні та анімалістичні вірування стародавніх китайців. Після створення у XX столітті Китайської Республіки, відбувається знайомство китайців з танцювальною культурою Західної Європи (класичним балетом, народними танцями інших етносів, західноєвропейськими бальними танцями тощо).

3. Досліджено, що важливою складовою традиційної китайської культури є міфологія як складова частина традиційної релігії Піднебесної - конфуціанство, даосизм, буддизм. Китайська міфологія включає в себе безліч різноманітних міфів із традиційної народної культури і являє собою різні перекази про богів, духів, славетних героїв і першопредків. У них переплетені ранні елементи китайської філософії, науки, релігії та мистецтв.

Про шанобливе ставлення китайців до явищ природи свідчать старокитайські пам'ятки культури. Священні для Китаю тварини (дракон, фенікс, одноріг, тигр та черепаха) в уяві жителів Піднебесної були наділені фантастичними рисами. До наших днів міфи Китаю надійшли через театр, танці та пісні. Важливе місце в хореографії Китаю сьогодні займає унікальна система зовнішнього та внутрішнього світу. В основі майже всіх танцювальних постановок Піднебесної лежать відчуття глибинного зв'язку з

природою, навколишнім світом і поклонінням Вищому світу. Саме в архаїчних міфоритуальних поглядах китайців заснований філософський потенціал хореографічного, музичного, образотворчого мистецтва та літератури.

4.Здійснено ідейно-тематичний аналіз хореографічної постановки «Таємничий код предків»: розкрито *ідею* (непорушність родинних традицій що передаються з покоління в покоління), *тему* (сакральність символіки у стародавніх китайських династіях), і *надзавдання* (зв'язок між минулим, сучасним та майбутнім сімейної династії), *визначено конфлікт* (суперечки між китайськими династіями Чжоу та Шан).

Наскрізною дією хореографічної постановки проходить обрядове дійство з різноманітними ритуальними сценами. Дії відбуваються у Стародавньому Китаї у провінції Хунань. Форма хореографічного твору визначена як хореографічна сюїта; стиль - народна китайська стилізована хореографія; жанр - фантастика. Створено лібрето. Для реалізації постановки застосовано дуетні та великі танцювальні форми. Детально охарактеризовано головних дійових осіб, включаючи їх зовнішність, риси характеру, темперамент та особливості манери.

5.У процесі здійснення хореографічної постановки «Таємничий код предків» була здійснена композиційно-архітектонічна будова твору, яка включає в себе музичну та музичну драматургію. Сюжет поділено на вісім епізодів із визначенням їх порядку та назв: «Танець примар», «Магія статуетки», «Спадкоємиця династії», «Танець Алії з ворогом» та інші. Кожен із епізодів ретельно докладно та охарактеризовано.

Для розкриття музичної драматургії проаналізовано кількість тактів та тривалість кожного епізоду й хореографічної постановки загалом. Детально охарактеризовано музичну основу та сценографію хореографічного твору. У хореографічній композиції «*Таємничий код предків*» використовується

музика китайських композиторів, інформацію про яких, на жаль, нам не вдалося знайти.

6. Охарактеризовано музичну основу хореографічної постановки. При описі музичного полотна до твору ми відштовхувалися від власного сприймання. Визначено музичний розмір, темп і характер. Головним критерієм вибору музичного супроводу для здійснення танцювальної постановки була відповідність його стилю, визначеному сюжету, характеристиці діючих персонажів, загальному емоційному фону постановки. Темп і характер музики відповідають настрою дійових осіб у певний момент.

Обґрунтовано вибір сценічних костюмів для всіх дійових осіб, а також реквізиту, використаного у хореографічній постановці. Визначено основні характеристики сценічного освітлення: тип, колір та направлення, оскільки ці фактори створюють загальну атмосферу і впливають на те, як глядачі сприймають хореографічну постановку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Van Pelt, T. Ancient Chinese civilization / Todd Van Pelt and Rupert Matthews; illustrations by Francesca D'Ottavi. New York: Rosen Central, 2010. 48 p. P. 42.
2. Вей Дзюнь. Особливості розвитку вокальних жанрів традиційної музики Китаю. Музичне виконавство, 2003. № 19. С. 241-251.
3. Гаврюшенко О. А., Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія культури. Київ: Кондор, 2004. 205 с.
4. Гайдеггер М. Дорогою до мови / пер.з нім.В. Кам'янця. Львів: Літопис, 2007. 15 с.
5. Китайська поезія: переклади Ярослави Шекери. Режим доступу і Інтернеті: [http://www.angelfire.com/tn/tusovska/contest 05/translation 04.htm/](http://www.angelfire.com/tn/tusovska/contest%2005/translation%2004.htm/).
6. Крижанівський О. П. Історія Стародавнього Сходу: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. 590 с.
7. Ліндсі Д. Коротка історія культури: від первісного суспільства до доби Відродження / пер.з англ. Віри та Лесі Герасимчуків. Київ: Мистецтво, 2020. 431 с.: іл. (Алетей).
8. Лю Маоні. Особливості музичного навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів Китаю. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки, 2017. 4 (59), грудень. С. 311-316.
9. Лю Ценьгун. Культура КНР. Пекин: Межконтинентальное из-во Китая, 2015. 212 с.
10. Лянь Лю. Музикознавство та професійна музична освіта в Китаї. Культура України. 2012. Вип. 39. С. 279-283. URL: [//nbuv.gov.ua/j-pdf/Ku_2012_39_36.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ku_2012_39_36.pdf).

11. Максименко А. Хореографічна освіта в Китаї: Традиції та сучасність. Актуальні питання мистецької освіти та виховання, 2014. № 1-2. С. 105-113.
12. Матвеева Л. Л. Проблема визначення культури. Культурологія: курс лекцій: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2005. 512 с.
13. Музична освіта: філософія, мистецтвознавство та педагогічний наголоси: монографія / За ред. Н. А. Овчаренко, Я. В. Шрамка. Кривий Ріг, 2018. 299 с.
14. Новітня література Китаю: навчальний посібник / О. С. Воробей, К. Г. Мурашевич. К.: Логос, 2017. 238 с.
15. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів: ПАІС., 2006. С. 89-103.
16. Платон. Бенкет / пер.з давньогрецьк.У. Головач. Л.: Видавництво Українського Католицького Університету, 2018. 220 с.
17. Попович М. В. Культура в розмаїтості понять, явищ і схем поступу (Енциклопедія історії України: у 10 т. // редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін., Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2009. Т. 5: Кон-Кю. С. 477-560 с.: іл.
18. Родіонов А. Китайська література нового й новітнього часу // Спеціальний випуск журналу Всесвіт. Альманах китайської літератури, 2010. С. 112-116.
19. Су Шуян. Загадочный Китай. Путешествие по стране огненного дракона. Харьков: Книжный клуб, 2007. 170 с.
20. Тенденції китайської літератури та творчість Мо Яня: колективна монографія/ упор. І. З. Павлюк. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 272 с.

21. Чень Хань. Методична підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування національної культури школярів засобами народно-пісенної творчості. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020. № 9 (103). С. 485-495.

22. Чепалов О. І. Хореологічні засади дослідження танцю (за методикою Лобанівського центру). Х.: Харківська держ. академія культури, 2005. С. 161-169.

23. Шень Цзяньбо. Особливості народного танцю в Китайській Народній Республіці. Культура і мистецтво: актуальні дискурси: матеріали І Студентської наукової конференції (3 листопада 2021 р., м. Суми), 2021. С. 81-82.

24. Ян Тун. Образование и экономика в Китае. Шанхай: Саньянь, 2001. 196 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Головна героїня - Алія

Додаток Б.

Костюм «Зловісний ворог Чорнокнязь Раш»

Костюм «Вчитель-мудрець»

Костюм «Духи предків»

Танцювальні епізоди

